

Co je (a co není?) historická sociolingvistika

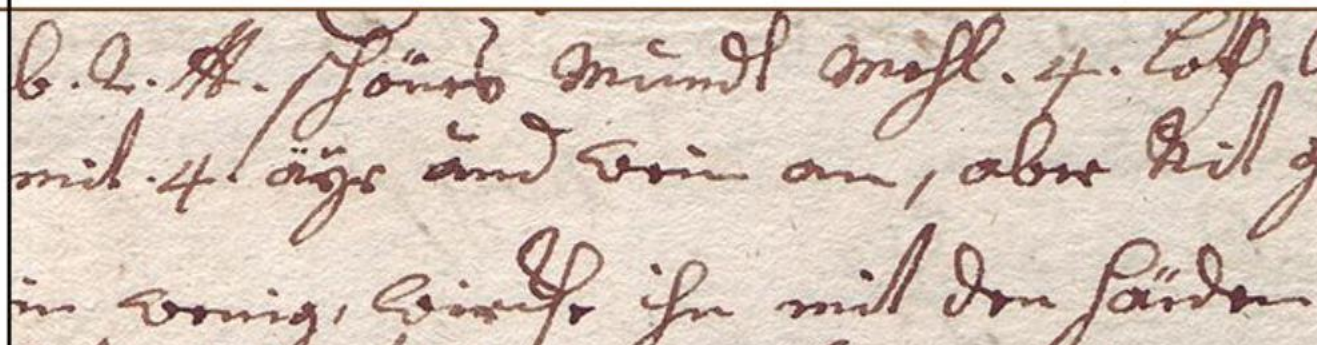
Alena A. Fidlerová

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

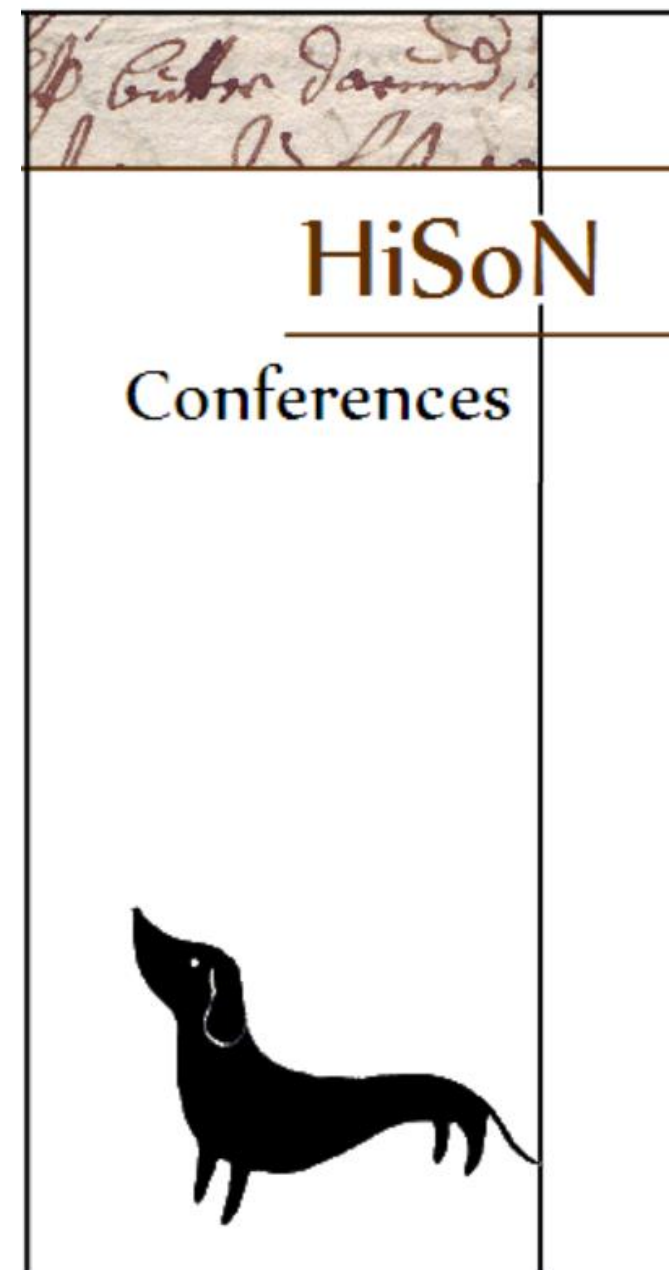
HiSoN

Historical Sociolinguistics Network

- Volné sdružení bez formálního členství
- Web: <https://hison.org/>
- FB: <https://www.facebook.com/groups/22365738738>
- Konference, letní školy, workshopy pro mladé vědce (HSYRF, Historical Sociolinguistics Young Researchers Forum)

- HiSoN 20 years on: past, present, future (2025)
- Diversity and Uniformity Across Time and Space (2024)
- Language Histories from Above and from Below (2023)
- Macro and Micro Perspectives in Historical Sociolinguistics (2022)
- Intra-Writer Variation in Historical Sociolinguistics (2021)
- Making Waves in Historical Sociolinguistics (2018)
- Examining the Social in Historical Sociolinguistics (2017)
- Historical Sociolinguistics and Socio-Cultural Change (2016)
- Historical Discourses on Language and Power (2014)
- Touching the Past. (Ego) Documents in a Linguistic and Historical Perspective (2011)
- Language and History, Linguistics and Historiography (2009)
- The Future of Historical Sociolinguistics (2006)
- Language History from Below – Linguistic Variation in the German Languages from 1700 to 2000 (2005)
- Linguistic Purism in the Germanic Languages (2003)

North American Research Network in Historical Sociolinguistics (NARNiHS)

Saturday, 27 April 2024 – *all baseline times are U.S. Eastern Time*

New perspectives on theoretical issues / Theoretical extensions in historical sociolinguistics

Chair: Mark Richard Lauersdorf, University of Kentucky, USA

09:00-09:30 (08:00-08:30 Madison ; 14:00-14:30 London ; 15:00-15:30 Brussels, Madrid)

Applying Reciprocity in Historical Sociolinguistics

– Kelly E. Wright – University of Virginia Polytechnic University, USA

09:30-10:00 (08:30-09:00 Madison ; 14:30-15:00 London ; 15:30-16:00 Brussels, Madrid)

Failed Standardization Attempts in Late Modern Dutch: Rethinking Haugen's Framework and Opening New Perspectives

– Nelle Simonet – Vrije Universiteit Brussels, Belgium

- Sesterská společnost [Linguistic Society of America \(LSA\)](#)
- Výroční konference v rámci výroční konference LSA od roku 2019 (2021-2023 online)
- Od roku 2019 *NARNiHS Research Incubator* určený k důkladnějším diskusím nad probíhajícími projekty (od 2021 online)

Journal of Historical Sociolinguistics

- <https://www.degruyter.com/journal/key/jhsl/html>
 - Od roku 2015
- V letech 2000-2011 mu předcházely on-line časopisy *Historical Sociolinguistics* and *Sociohistorical Linguistics*
 - https://www.hum2.leidenuniv.nl/hsl_shl/index.html
 - Ed. Ingrid Tieken-Boon van Ostade

Knižní řady

- **Historical Sociolinguistics: Studies on Language and Society in the Past**
 - Editoři: Nils Langer, Stephan Elspaß, Joseph Salmons, Wim Vandenbussche
 - 6 svazků od 2014

European Francophonie

The Social, Political and
Cultural History of an
International Prestige Language

Vladislav Rjéoutski, Gesine Argent
and Derek Offord (eds)

The Spanish of the Northern Peruvian Andes

A Sociohistorical and
Dialectological Account

Luis Andrade Ciudad

Intra-Writer Variation in Historical Sociolinguistics

Markus Schiegg and Judith Huber (eds)

Invisible Languages in the Nineteenth Century

Anna Havinga and
Nils Langer (eds)

Metalinguistic Perspectives on Germanic Languages

European Case Studies
from Past to Present

Gijsbert Rutten and
Kristine Horner (eds)

Lexikalische Variation in Patientenbriefen des 19. und frühen 20. Jahrhunderts

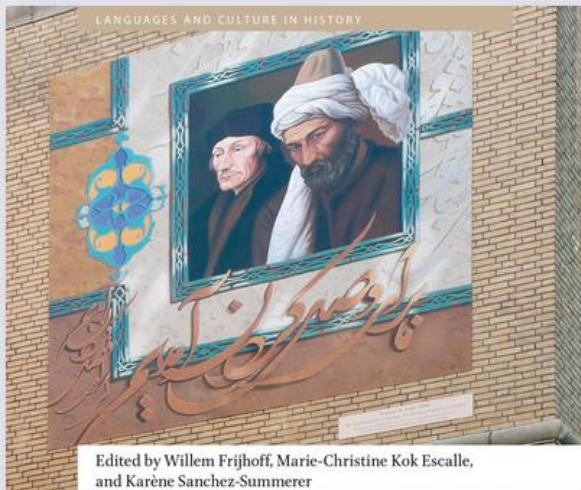
Sabrina Freund

Knižní řady

- **Languages and Culture in History**
 - Editoři: Karène Sanchez-Summerer, Willem Frijhoff †
 - 14 svazků od 2016

Amsterdam
University
Press

Edited by Willem Frijhoff, Marie-Christine Kok Escalle,
and Karène Sanchez-Summerer

Multilingualism, Nationhood, and Cultural Identity

Northern Europe 16th-19th Centuries

Amsterdam
University
Press

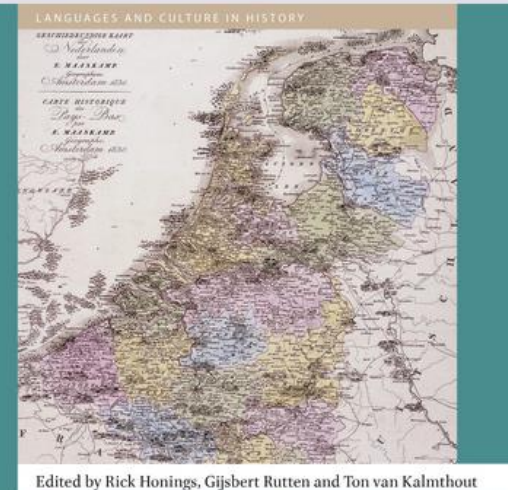

Edited by Karène Sanchez-Summerer and Willem Frijhoff

Linguistic and Cultural Foreign Policies of European States

18th-20th Centuries

Amsterdam
University
Press

Edited by Rick Honings, Gijsbert Rutten and Ton van Kalmthout

Language, Literature and the Construction of a Dutch National Identity (1780-1830)

Amsterdam
University
Press

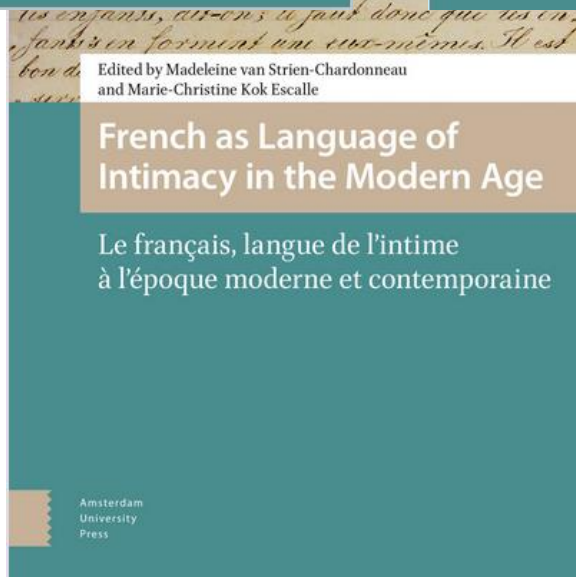

Derek Offord, Vladislav Rjéoutski, and Gesine Argent

The French Language in Russia

A Social, Political,
Cultural, and Literary History

Amsterdam
University
Press

Edited by Madeleine van Strien-Chardonneau
and Marie-Christine Kok Escalle

French as Language of Intimacy in the Modern Age

Le français, langue de l'intime
à l'époque moderne et contemporaine

Amsterdam
University
Press

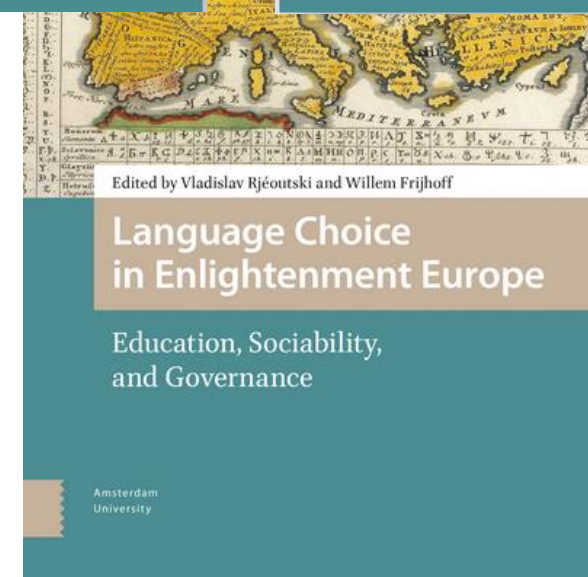

Mathilde Kang

Francophonie en Orient

Aux croisements
France-Asie (1840-1940)

Amsterdam
University
Press

Edited by Vladislav Rjéoutski and Willem Frijhoff

Language Choice in Enlightenment Europe

Education, Sociability,
and Governance

Amsterdam
University
Press

Alberto Lombardero Caparrós

Two Centuries of English Language Teaching and Learning in Spain

1769-1970

Amsterdam
University
Press

Edited by Georgia Gotsi and Despina Provata

Languages, Identities and Cultural Transfers

Modern Greeks in the European Press (1850-1900)

Amsterdam
University
Press

Edited by Dan Savatovsky, Mariangela Albano, Thj Kiêu Ly Phạm, and Valérie Spaëth

Language Learning and Teaching in Missionary and Colonial Contexts

L'apprentissage et l'enseignement des langues en contextes missionnaire et colonial

Amsterdam
University
Press

Sarah Irving, Karène Sanchez Summerer, Rachel Mairs and Lucia Admiraal (eds)

Colonial Vocabularies

Teaching and Learning Arabic (1870-1970)

Amsterdam
University
Press

Edited by Simon Coffey

The History of Grammar in Foreign Language Teaching

Amsterdam
University
Press

Edited by Sabine Doff and Richard Smith

Policies and Practice in Language Learning and Teaching

20th-century Historical Perspectives

Amsterdam
University
Press

Zanna Van Loon

The Early Modern Production of Missionary Books on Indigenous Languages in New Spain and Peru

Amsterdam
University
Press

Knižní řady

- **Advances in Historical Sociolinguistics (AHS)**
 - <http://benjamins.com/catalog/ahs>
 - 14 svazků od roku 2013
 - Editori: Marijke J. van der Wal, Terttu Nevalainen

Touching the Past

Studies in the historical sociolinguistics of ego-documents

EDITED BY
Marijke J. van der Wal
and Gijsbert Rutten

Norms and Usage in Language History, 1600–1900

A sociolinguistic and comparative perspective

EDITED BY
Gijsbert Rutten, Rik Vosters
and Wim Vandenbussche

Changing Genre Conventions in Historical English News Discourse

EDITED BY
Birte Böś and Lucia Kornexl

Exploring Future Paths for Historical Sociolinguistics

EDITED BY
Tanja Säily, Arja Nurmi,
Minna Palander-Collin
and Anita Auer

Letters as Loot

A sociolinguistic approach to seventeenth- and eighteenth-century Dutch

Gijsbert Rutten
and Marijke J. van der Wal

Transatlantic Perspectives on Late Modern English

EDITED BY
Marina Dossena

Diachronic Developments in English News Discourse

EDITED BY
Minna Palander-Collin,
Maura Ratia and
Irma Taavitsainen

Patterns of Change in 18th-century English

A sociolinguistic approach

EDITED BY
Terttu Nevalainen,
Minna Palander-Collin
and Tanja Säily

Advances in Historical Sociolinguistics

Keeping in Touch

*Emigrant letters across
the English-speaking world*

EDITED BY
Raymond Hickey

Advances in Historical Sociolinguistics

Spanish Socio-Historical Linguistics

Isolation and contact

EDITED BY
Whitney Chappell
Bridget Drinka

Advances in Historical Sociolinguistics

Lifespan Acquisition and Language Change

Historical sociolinguistic perspectives

EDITED BY
Israel Sanz-Sánchez

Advances in Historical Sociolinguistics

Language Planning as Nation Building

*Ideology, policy and
implementation in
the Netherlands, 1750–1850*

Gijsbert Rutten

9

John Benjamins Publishing Company

Advances in Historical Sociolinguistics

Records of Real People

*Linguistic variation in
Middle English local documents*

EDITED BY
Merja Stenroos
and Kjetil V. Thengs

11

John Benjamins Publishing Company

Advances in Historical Sociolinguistics

Sociolinguistic Variation in Old English

Records of communities and people

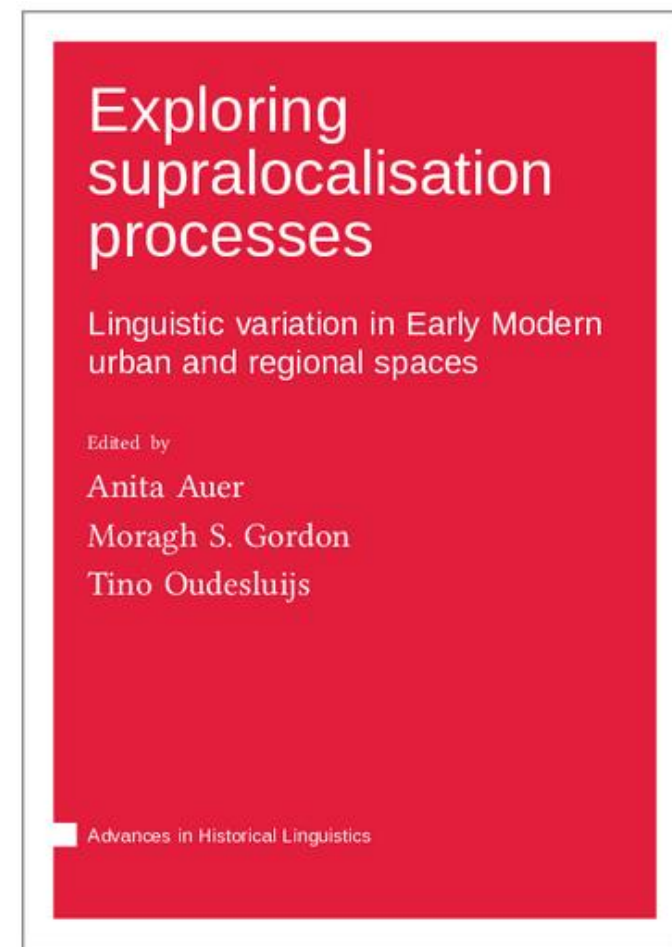
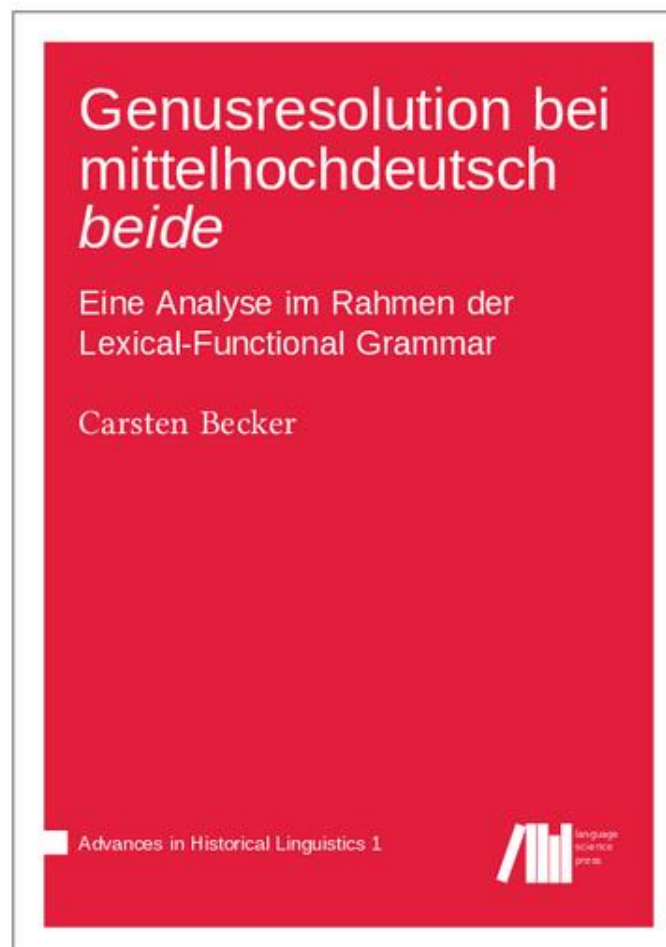
Olga Timofeeva

13

John Benjamins Publishing Company

Knižní řady

- **Advances in Historical Linguistics**
 - <https://langsci-press.org/catalog/series/ahl>
 - Širší zaměření
 - Zatím pouze 2 svazky, volně ke stažení

- 2012

Part I Origins and Theoretical Assumptions

Part II Methods for the Sociolinguistic Study of the History of Languages

Part III Linguistic and Socio-demographic Variables

Part IV Historical Dialectology, Language Contact, Change, and Diffusion

Part V Attitudes to Language

The Handbook of
**Historical
Sociolinguistics**

Edited by
**Juan M. Hernández-Campoy and
J. Camilo Conde-Silvestre**

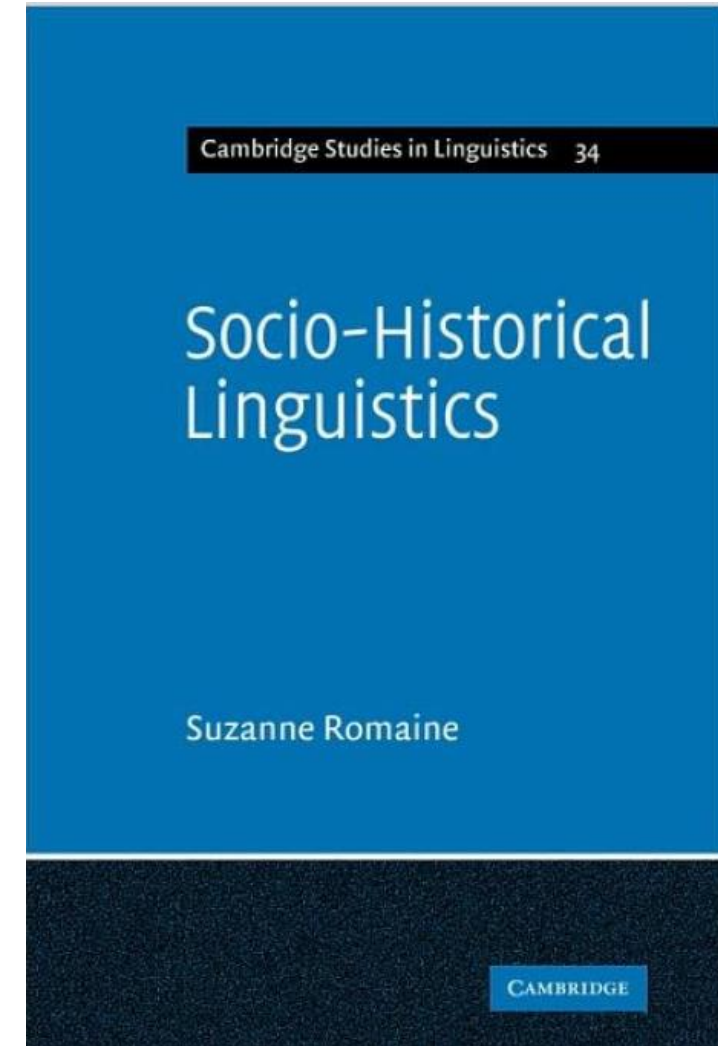
WILEY Blackwell

The Handbook of Historical Sociolinguistics

- Conde-Silvestre and Hernández-Campoy, Introduction:
 - „a hybrid subfield subsisting on the interdisciplinary character of sociolinguistic methodology (...) applying the tenets and findings of contemporary sociolinguistic research to the interpretation of linguistic material from the past“
 - „the scope of the discipline has widened beyond the study of variation and change to cater for other macrosociolinguistic facets, such as **multilingualism, language contact, attitudes to language, and standardization**, so that a broader definition of historical sociolinguistics as **the reconstruction of the history of a given language in its socio-cultural context**“
 - „the evolution of linguistic systems occurs in systematic connection to the socio-historical situation of their speakers“

Suzanne Romaine: Socio-Historical Linguistics

- Obvykle pokládáno za průkopnickou práci poprvé aplikovavší synchronní sociolingvistické modely na historická data
- 1982
- Vztažné věty v raněnovověké skotštině (skotské angličtině)
- Metodologicky navazuje na W. Labova, ale zároveň i kritizuje jeho přílišný důraz na empirické kvantitativní metody (které ale zároveň považuje za nepostradatelné)
- “The main goal of such a discipline would be to investigate and provide an account of the forms/uses in which variation may manifest itself in a given community over time, and of how particular functions, uses and kinds of variation develop within particular languages, speech communities, social groups, networks and individuals.”

Historická sociolingvistika: vymezení

- “Historical sociolinguistics par excellence aims **to study language use, as produced by individual language users, embedded in the social context in which these language users operate**, and [is] understood not only from a communicative angle but also as conscious or unconscious acts of identity and social distinction.”

Anita Auer, Catharina Peersman, Simon Pickl, Gijsbert Rutten and Rik Vosters: *Historical sociolinguistics: the field and its future* (2015)

Historická sociolinguvistika: vymezení

- the **layered simultaneity** of the multiple contexts present at any given point in time
 - coexistence of macro- and micro-issues
 - multidisciplinary + maximizing the data sources that have come down to us > **informational maximalism**
- Terttu Nevalainen: *What are historical sociolinguistics?* (2015)

CfP conference
HiSoN 2025
(bilanční k 20.
výročí): témata

- Language variation and change
 - Historical multilingualism, language contact, and multilingual practices
 - Language maintenance, language shift and heritage languages
 - Language standardization, norms, prescriptivism and purism
 - Language policy and planning in the past
 - Language ideologies, beliefs and attitudes in the past
 - Language history 'from below'
 - Historical text types, registers, genres and domains
 - Methods for historical sociolinguists, including corpus linguistics
 - Historical dialectology and geolinguistics
 - Historical pragmatics and discourse analysis
 - History of linguistics and history of language teaching.
-
- All papers **need to include historical as well as sociolinguistic aspects.**

Shrnutí

- Široce vymezená mezioborová (sub)disciplína (povinný je jen lingvistický, sociální a historický aspekt, nikoli konkrétní předmět zkoumání nebo metodologie)
- Vzájemné vztahy mezi jazykem a společností zkoumá na různých úrovních (od jedince po celou společnost) a v různě dlouhých časových úsecích
- Z toho plyne teoretická, metodologická a obsahová pluralita
- Vítány jsou nejen práce mezioborové, ale i kombinující různé metody (byť silný důraz na korpusové výzkumy a obecně Digital humanities)
- Otevřená pracím o různých jazycích (byť stále s poměrně silným indoevropským biasem)

Shrnutí

- Orientovaná na maximální možnou šíři pramenné základny a předmětu zkoumání vůbec
 - Nevalainen (2015): informační maximalismus
 - Lauersdorf (2018): „Use all the (socio-historical) data!“
- Zároveň velice silně orientovaná na teorii, na metodologickou reflexi a na reflexi vlastních dějin
- Je si vědoma některých obecných problémů:
 - „historický paradox“ – použití metod synchronní sociolingvistiky je založeno na principu uniformity, přestože víme, že minulost se lišila od současnosti, ale nevíme v čem a jak moc
 - „bad data“

Česká historická sociolinguvistika: problémy

- Omezení (částečně) sdílené s jinými jazyky: „bad data“
 - v důsledku zúžené sociální struktury uživatelů češtiny (zejména) v raném novověku (téměř) chybí některé typy textů
- Řešení: maximální rozšíření okruhu zohledňovaných pramenů, ale...
- Specifické omezení: nepříliš dobrý stav českých diachronních korpusů, neexistence specializovaných korpusů (např. raněnovověké korespondence)
 - Málo tokenů, málo reprezentativní, nelemmatizované, transkribované (tj. nelze dělat výzkum grafických variant, běžný v jiných jazycích)
- Řešení: Hičkok, ale...

Česká historická sociolingvistika: výhody

- Vlastní tradice historické sociolingvistiky jakožto zkoumání souvislosti lexikální sémantiky jazyka se společenskou situací jeho uživatelů (Igor Němec), kterou lze představovat na mezinárodních fórech a navazovat na ni
- Na češtině lze dobře zkoumat většinu z výše zmíněných témat
 - po většinu dějin fungovala v mnohojazyčném prostředí s proměnlivou sociální dynamikou
 - má dlouhou psanou tradici
 - má zajímavé dějiny standardizace, puristických zásahů či vztahů mezi varietami...

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Děkuju za pozornost.

alena.fidlerova@ff.cuni.cz